Солоненко О.М., кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного та міжнародного права НАВС

Гарантії правового статусу особи

Звичайне закріплення прав і обов'язків людини у законодавчих актах, навіть у Конституції не може бути визнане достатнім без існування механізму реалізації своїх прав, який передбачає втілення їх у життя конкретною особою. Під таким механізмом слід розуміти всю сукупність різних гарантій і дій, відповідний процес, у результаті якого громадяни, що мають певне право, свободу чи обов'язок, реально досягають тих цілей, інтересів, благ, які передбачаються нормою Конституції [1]. З викладеного випливає, що механізм реалізації прав, свобод і обов'язків людини і громадянина — це категорія, яка є надзвичайно масштабною у тому розумінні, що включає не тільки юридичні явища, але й політичні, економічні, ідеологічні тощо.

Механізм реалізації прав, свобод і обов'язків насамперед складається з гарантій їх забезпечення.

Гарантії правового статусу особи характеризуються як система норм- принципів, умов і засобів, що забезпечують у своїй сукупності здійснення конституційних прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина.

Ці гарантії як відповідні умови й засоби, які сприяють реалізації кожною людиною і громадянином закріплених Конституцією України прав, свобод і обов' язків диференціюються на особисті, політичні, економічні, ідеологічні і юридичні.

Особисті гарантії — це власні можливості людини і громадянина щодо захисту своїх прав, свобод, законних інтересів і обов'язків. До них належать право на захист передбачених законом можливостей людини і громадянина в суді, в Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, в міжнародних судах чи відповідних міжнародних організаціях право на відшкодування матеріальних і моральних збитків, заподіяних державними органами, органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами право знати свої права і обов' язки право на правову допомогу право не виконувати явно злочинні накази право на індивідуальну юридичну відповідальність і тільки за провину, право відповідати тільки за діяння, що скоєні в часі і просторі дії нормативноправового акта право не нести відповідальності за відмову давати свідчення або пояснення щодо себе, членів сім' ї чи близьких родичів, коло яких визначене законом право засудженого користуватися всіма правами людини і громадянина за винятком обмежень, визначених законом і встановлених вироком суду.

Під політичними гарантіями слід розуміти політичний плюралізм і свободу політичної діяльності, що не заборонена законодавством і передбачена ст. 15 Конституції України, реальне визнання народу єдиним джерелом влади і здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і

судову відповідно до ст. 5 і 6 Конституції України, обмеження діяльності ультрарадикальних політичних організації (ст. 37) і т. ін. [1].

Найголовнішими економічними гарантіями слід вважати конституційні положення про рівність усіх форм власності та їх захист державою (ст. 13), справедливість і неупередженість розподілу суспільного багатства (ст. 95), гарантування приватної власності (ст. 41) і т. д. [1].

До ідеологічних гарантій у більшості випадків належать: ідеологічна багатоманітність суспільного життя відсутність державної (обов'язкової) ідеології і цензури (ст. 15)- забезпечення вільного розвитку мов (ст. 10)- сприяння консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України (ст. 11) тощо. [1].

Юридичні гарантії — це державно-правові засоби, які забезпечують здійснення та охорону прав, свобод і обов'язків людини і громадянина.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Прийнята Верховною Радою України 28 черв. 1996 р. : за станом на 21 лют. 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.